

UCHWAŁA NR IV/31/2018
RADY MIEJSKIEJ W KARTUZACH

Z DNIA 28 GRUDNIA 2018 R.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok.**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2018r., poz.994 z późn. zm.) w związku z art.4¹ust.1, 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U.2018 r., poz.2137), art.10 ust.2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2018r. poz.1030)

Rada Miejska w Kartuzach
na wniosek Burmistrza Kartuz
uchwała co następuje:

§ 1.

Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2019 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kartuz.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kartuzach

Mariusz Treder

Załącznik do uchwały Nr IV/31/2018
Rady Miejskiej w Kartuzach
z dnia 28 grudnia 2018 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY
KARTUZY**

NA 2019 ROK

Grudzień 2018 r.

WPROWADZENIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii również wymienia katalog zadań, za realizację których odpowiedzialna staje się gmina. Skupiają się one wokół szeroko rozumianej pomocy osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem oraz ich rodzin a także profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Realizacja tych zadań może odbywać się na podstawie dwu odrębnych programów uchwalanych corocznie lub jednego wspólnego zawierającego zadania z obydwu ustaw. W roku 2019 odbywa się na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. W programie uwzględnia się cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Umieszczenie zadań wynikających z odrębnych ustaw w jednym programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości z nich można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne oraz to, że zadania do realizacji wynikające z tych ustaw mogą być finansowane z tych samych środków.

Jak podano na wstępie obszar przeciwdziałania alkoholizmowi regulowany jest przez ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii normuje ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto w świetle ustawy z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym zarówno zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, jak i zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, realizowane są w oparciu o cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

W zakresie działań samorządu gminnego, odpowiedzią na ww. ustawy jest opracowanie i realizowanie przedmiotowego Programu.

Należy podkreślić, że istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom i wszelkiego rodzaju zachowaniom ryzykownym, których patomechanizm jest podobny niezależnie od substancji czy czynności, która to uzależnienie wywołuje. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki jest wspólny dla wszystkich zachowań ryzykownych i obu uzależnień. Głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania środków psychoaktywnych przez rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości związanej z tą tematyką, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Ustawodawca wskazał gminom główne źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest to tzw. fundusz alkoholowy, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat, są ściśle powiązane z realizacją gminnego programu i nie mogą być przeznaczone na inne, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zadania. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w poniższym programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji pozwalają na dokładniejsze poznanie środowiska lokalnego i jego potrzeb.

Jak podano wyżej Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2019 stanowi kontynuację oraz uzupełnienie prowadzonych w Gminie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i zachowaniom ryzykownym.

Uzupełniono go o zdobyte w trakcie poprzednich programów doświadczenia oraz wnioski wynikające z opracowanej dla Gminy Kartuzy w 2018r. Diagnozy Problemów Społecznych. Wskazują one na konieczność łączenia oddziaływań w zakresie profilaktyki alkoholowej z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom od środków psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym.

Stąd konieczność realizacji wielowymiarowych działań również w zakresie przemocy i cyberprzemocy, oraz kształtujących umiejętności interpersonalne i społeczne (np. komunikacja, poczucie własnej wartości, szacunek do siebie, swojego ciała, do drugiego człowieka, rozpoznawanie psychomanipulacji jako profilaktyka wchodzenia w różnego rodzaju grupy destrukcyjne itp.).

Właściwe wydaje się kreowanie profilaktyki uzależnień poprzez wzmacnianie czynników ochronnych i eliminację czynników ryzyka.

Kluczową rolę w polskim systemie rozwiązywania problemów alkoholowych odgrywają samorządy gmin, które na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.

Nadużywanie alkoholu to nie tylko szkody zdrowotne, także społeczne, takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie.

Problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mimo podejmowanych od wielu lat działań mających na celu zwiększenie świadomości na temat konsekwencji ich nadużywania stale utrzymuje tendencję wzrostową.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych, to wyrażenie, które ma na celu podkreślenie, że nasza uwaga nie kieruje się wyłącznie na grupę osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, a skupia się na całej lokalnej społeczności, bowiem źródłem problemów może stać się każde nadużywanie alkoholu, które to sformułowanie oznacza nie tylko tzw. picie nadmierne, ale także picie w niewłaściwych okolicznościach, np. przez kierowcę zasiadającego za kierownicą pojazdu, przez ciężarną matkę, przez osobę niepełnoletnią, chorą biorącą pewne leki, pijącą w pracy itp.

Problemy wynikające z picia alkoholu obejmują swoim zasięgiem całą populację, dlatego też podmiotem działań na rzecz zdrowia publicznego musi być nie tylko grupa ludzi pijących, a także tych, którzy z racji wieku dopiero zaczną stawać przed wyborami dotyczącymi ilości i częstotliwości picia.

Napoje alkoholowe należą do najpowszechniej spożywanych dóbr konsumpcyjnych. Jednocześnie jest to towar szczególnego rodzaju. Jego specyfika polega na tym, że z piciem alkoholu wiązać się może wiele negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych. Wynika to z psychoaktywnej funkcji tej substancji.

W każdej niemal kulturze istnieje jakaś substancja o takich właściwościach, której używanie jest powszechnie akceptowane, chociaż obwarowane licznymi ograniczeniami regulowanymi przez zespół norm. Owe normy odnoszą się do częstości jej używania, ilości przyjmowanej jednorazowo, okoliczności w jakich można po nią sięgać.

Dla naszego kręgu kulturowego taką substancją jest właśnie alkohol. Jeśli jest używany w zgodzie z normami, powstanie negatywnych konsekwencji jest mniej prawdopodobne, jeśli owe normy są przekraczane, prawdopodobieństwo przykrych konsekwencji rośnie.

Natomiast środki psychoaktywne są problemem społecznym, który stanowi wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym.

Ogranicza możliwości rozwojowe krajów biednych, pochłania nieproporcjonalnie wielkie środki w krajach najbogatszych.

Niesie ze sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczkę, choroby weneryczne, gruźlica).

Ryzyko zgonu wśród narkomanów jest kilkakrotnie wyższe niż w porównywalnej wiekowo populacji generalnej.

Ponadto narkomania jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi, takimi jak ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, przestępczość, bezdomność.

Duże rozpowszechnianie używania środków psychoaktywnych ma wielowymiarowe przyczyny, a szkody z tym związane obserwowane są w różnych sferach życia społecznego.

Szkody związane z używaniem substancji psychoaktywnych można zaklasyfikować do co najmniej czterech dużych grup:

- szkody zdrowotne i społeczne powodowane przez długotrwałe używanie substancji psychoaktywnych (w tym uzależnienie i inne poważne szkody somatyczne, psychiczne i społeczne),
- zachowania podejmowane w związku z używaniem substancji psychoaktywnych, które stanowią potencjalne ryzyko dla zdrowia i bezpieczeństwa (np. prowadzenie pojazdów pod wpływem narkotyków),
- zagrożenia dla rozwoju osobistego (np. nieprawidłowy sposób zaspokajania potrzeb rozwojowych, kłopoty ze zdobyciem wykształcenia, konflikty z prawem, itp.),
- różnorodne szkody doznawane przez dzieci osób uzależnionych.

Stąd wywodzi się postulat, aby działania zapobiegawcze miały charakter interdyscyplinarny i zrównoważonego podejścia pomiędzy działaniami na rzecz ograniczenia popytu i ograniczenia podaży.

Zmiany społeczno- ekonomiczne dokonujące się w naszym kraju, sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na używanie środków psychoaktywnych.

Wzrasta liczba osób eksperymentujących z narkotykami i już uzależnionych, poszukujących pomocy. Obniża się wiek biorących.

Swobodny dostęp do narkotyków mają już dzieci w szkole podstawowej.

Szczególnie niepokojące jest rozszerzanie się tego zjawiska wśród młodzieży. Panuje wśród niej błędny pogląd, że krótkotrwałe i incydentalne zażywanie narkotyków nie jest szkodliwe dla zdrowia i nie prowadzi do uzależnienia.

Nowym zjawiskiem jest także wymiana narkotyków z innymi krajami na zasadzie „ towar za towar”, np. polskiej amfetaminy na południowo- amerykańską kokainę lub azjatycką heroinę.

Wśród Polaków używających nielegalnych substancji największą popularnością cieszy się marihuana i haszysz.

Znacznie wzrasta też liczba osób używających amfetaminy.

W ramach weekendowego wypoczynku, podczas zabawy, często spotyka się zastępowanie alkoholu narkotykiem, a niekiedy łączenie ze sobą tych dwóch używek.

Zmienia się obraz narkomanii, następuje zwrot w kierunku palenia, wdychania i połykania substancji psychoaktywnych, spada natomiast liczba osób przyjmujących narkotyki dożylnie.

Zaistniał też nowy problem „dopalaczy” (smart drugs, legal highs) w Polsce zaczął on narastać w ostatnich latach. Rozwijał się na styku świata substancji legalnych i nielegalnych. „Dopalacze” oferowane są w większości krajów europejskich, a także w Internecie. Wiedza na ich temat jest wyrywkowa, zarówno w wymiarze farmakologicznym, jak społeczno-kulturowym. „Dopalacze” określić można jako preparaty zawierające w swym składzie substancje psychoaktywne nie objęte kontrolą prawną. Niektóre z nich są pochodzenia roślinnego, inne – syntetycznego.

"Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2019", zwany dalej PROGRAMEM, określa gminną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

PROGRAM uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2018r., poz.994 z późn. zm) a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art.4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 2137). Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczenie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

PROGRAM zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2018r. poz.1030).

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo- wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;

- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Sposoby realizacji zadań zawartych w **PROGRAMIE** dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Gminie Kartuzy opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie.

Działania te odzwierciedla niniejszy **PROGRAM**, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Przy opracowaniu uwzględnione zostały też wskazówki wynikające z "Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych".

Wykorzystano również publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii pn. "Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii" oraz Diagnozę Problemów Społecznych dla Gminy Kartuzy na rok 2018.

Zadania dla samorządu terytorialnego w zakresie obowiązku kształtowania polityki alkoholowej, rozwiązywania problemów wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu oraz profilaktyki dotyczącej uzależnień zostały określone przez ustawodawcę zapisem ujętym w art.4¹ ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, który stanowi, iż „**prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy**”.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) **zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,**
- 2) **udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,**
- 3) **prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,**
- 4) **wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,**
- 5) **podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,**
- 6) **wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.**

Celem zadań, które zostały określone wyżej jest:

- zmniejszenie aktualnie występujących rozmiarów problemów alkoholowych,
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami alkoholowymi,

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów spowodowanych nadmiernym spożyciem alkoholu,
- zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń jakie niesie za sobą używanie alkoholu i innych środków chemicznych zmieniających świadomość,
- prowadzenie działań w ramach lokalnego systemu pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i przemocy,
- prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego,
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zmniejszenie ilości i dolegliwości alkoholowych zaburzeń życia rodzinnego (przemocy i zaniedbań).

Warunkami niezbędnymi do osiągnięcia pozytywnych efektów działań są:

- ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych,
- zmiana zachowań i postaw społecznych oraz instytucji związanych z obrotem napojami alkoholowymi,
- stosowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi postawami i postępowaniem osób nadużywających alkoholu, a w szczególności przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- organizowanie dostępu do szkoleń przedstawicieli różnych zawodów stykających się na co dzień z osobami z problemem alkoholowym,
- diagnoza lokalnych problemów i zasobów w sferze rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ponadto celem operacyjnym **PROGRAMU** jest:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Cel operacyjny realizowany będzie w obszarach:

- **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców gminy Kartuzy(dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych.

- **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

- **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.

- **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla Dzieci Dorosłych Alkoholików, program dla współuzależnionych.

- **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich .

- **Uzależnieniu behawioralnym** – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się

z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia.

Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera, Internetu, smartfonu, od pracy, seksu, pornografii i zakupów.

Realizacja zadań, o których mowa wyżej jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uchwalanego corocznie przez radę miejską.

Wiodącym celem **PROGRAMU** jest inspirowanie aktywności Gminy na rzecz profilaktyki i jej udział w rozwiązywaniu problemów społecznych, których źródłem jest alkohol, środki psychoaktywne i wszelkiego rodzaju zachowania ryzykowne.

Zadania oraz sposoby ich realizacji określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2019 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych, przyjętej strategii i celów działania gminy Kartuzy.

Związane są ściśle z potencjalnymi możliwościami prowadzenia wskazanych form pracy i wykonania w oparciu o posiadane lokalne zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych- jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji pozarządowych i osób fizycznych.

Realizację działań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii koordynuje Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień.

SŁOWNICZEK

Program - rozumie się przez to szczegółowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kartuzy na rok 2019

Profilaktyka uniwersalna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój; działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki, grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień

behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Ryzykowne spożywanie alkoholu – rozumie się przez to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe picie alkoholu – rozumie się przez to wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne, ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu; aby rozpoznać szkodliwe używanie alkoholu, opisany wzorzec picia powinien utrzymywać się przez co najmniej miesiąc lub występować w sposób powtarzający się w ciągu 12 miesięcy; robocza definicja Światowej Organizacji Zdrowia określa picie szkodliwe w następujący sposób: picie szkodliwe to regularne średnie spożywanie alkoholu w ilości ponad 40 g czystego alkoholu dziennie przez kobietę i ponad 60 g dziennie przez mężczyznę, przy jednoczesnym łącznym spożyciu 210 g lub więcej w tygodniu przez kobiety i 350 g i więcej w tygodniu przez mężczyzn; jako picie szkodliwe określane jest też spożywanie każdej ilości alkoholu przez: kobiety w ciąży, matki karmiące, chorych przewlekle, osoby przyjmujące leki, osoby starsze.

FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to nie diagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku. Nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy – FAS (Fetal Alcohol Syndrome).

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów, wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

Leczenie uzależnienia – rozumie się przez to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków

odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – rozumie się przez to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takie, jak: alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, Nowe Substancje Psychoaktywne [NSP], tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość; głównymi objawami uzależnienia są: głód substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji.

Używanie szkodliwe – rozumie się przez to używanie substancji psychoaktywnej określone w art. 4 pkt 30 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego – rozumie się przez to system oceny jakości programów profilaktycznych i promocji.

Uzależnienie behawioralne – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera i Internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

NSP – rozumie się przez to Nowe Substancje Psychoaktywne (tzw. „dopalacze”).

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – rozumie się przez to element integracji: działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są: treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Przemoc w rodzinie - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Jak wspomniano wyżej zgodnie z art. 4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizacja zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu jest prowadzona w postaci gminnego **PROGRAMU**, uchwalanego corocznie przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w **Narodowym Programie Zdrowia**.

Podstawowym celem operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 w tym przedmiocie jest:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Cel główny PROGRAMU wynikający z ww. celu operacyjnego **NPZ**

Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i/lub używania innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych, podejmowanych w szczególności przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe

1. Wzrost wiedzy i kompetencji oraz zmiana postaw społecznych w obszarze zapobiegania uzależnieniom.
2. Zmniejszenie popytu na używanie substancji psychoaktywnych, w tym NSP przez poszerzanie, udoskonalanie, upowszechnianie i wdrażanie oferty programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
3. Zwiększanie dostępności i skuteczności specjalistycznych świadczeń, usług, interwencji podejmowanych w celu poprawy jakości życia osób z kręgu problemów uzależnień.
4. Usprawnienie systemu diagnozowania problemów uzależnień oraz planowania, monitorowania i kontrolowania realizacji **PROGRAMU**, w tym wzmacnianie zasobów i usprawnienie synergii współpracy i komunikacji podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

Kierunki

Zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych realizowane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej. Obejmują one w szczególności:

Kierunek 1: EDUKACJA ZDROWOTNA /PROMOCJA ZDROWIA

- działalność informacyjno-edukacyjna,
- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu, przyjmowania narkotyków,
- działalność związana z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych przedstawicieli podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,
- działalność wpływająca na ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych,
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu.

Kierunek 2: PROFILAKTYKA

- działalność zapobiegawcza,
- poszerzanie, udoskonalanie, wdrażanie oferty skutecznych, rekomendowanych programów profilaktycznych,
- poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej,
- rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców, sprzyjających budowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.

Kierunek 3: REDUKCJA SZKÓD, REHABILITACJA (READAPTACJA, REINTEGRACJA) ZDROWOTNA, SPOŁECZNA I ZAWODOWA

- leczenie, rehabilitacja, reintegracja osób uzależnionych,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania środków psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Kierunek 4: ORGANIZACJA PROGRAMU ORAZ BADANIA I ANALIZY

- tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy GKRPA oraz zwiększanie zasobów realizatorów Programu,
- tworzenie warunków do kompleksowej diagnozy problemów uzależnień, ujednoczonego monitoringu i ewaluacji Programu,
- tworzenie warunków do koordynacji Programów i współpracy Realizatorów/Partnerów.
-

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE W RAMACH ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

ZADANIE I

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

CEL: leczenie osób uzależnionych od alkoholu oraz zmniejszenie ich śmiertelności i degradacji psychofizycznej

1. Kontynuowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach zgodnie z procedurą postępowania wobec osób nadużywających alkoholu.

Metody i sposoby realizacji:

- przyjmowanie zgłoszeń o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tj. rozkład życia rodzinnego, demoralizacja małoletnich, uchylanie się od pracy, systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego,
- przeprowadzenie wywiadów środowiskowych dotyczących nadużywania alkoholu i okoliczności temu towarzyszących,
- zbieranie informacji z GOPS, Policji i innych instytucji dot. poszczególnych zgłoszeń,
- wezwanie na rozmowę motywującą osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie o wystąpieniu cyt. wyżej przesłanek i pouczenie jej o konieczności zaprzestania tych działań i poddaniu się leczeniu odwykowemu,
- skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,

- przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego, jeżeli badanie zostało przez biegłego przeprowadzone,
- złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rejonowego w Kartuzach o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (stacjonarnym lub niestacjonarnym),
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady miejskiej, o których mowa w art. 12 ust.1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez burmistrza, art. 18 ust.8 ww ustawy),
- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,
- podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, w szczególności reklamę skierowaną do młodzieży,
- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

2. Pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób nadużywających alkoholu oraz środków psychoaktywnych i od niego uzależnionych.

Metody i sposoby realizacji:

- zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych w formie spotkań indywidualnych,
- zajęcia terapeutyczne grupowe dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- terapia podstawowa dla osób współuzależnionych w ramach zajęć grupowych,
- indywidualne spotkania z osobami współuzależnionymi,
- pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- spotkania grup wsparcia w Klubie Abstynenta NOVUM ,
- spotkania w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych działającym przy Klubie Abstynent NOVUM w Kartuzach,
- spotkania w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin przy CIK w Kartuzach,
- udział osób uzależnionych i współuzależnionych w maratonie terapeutycznym,
- terapia indywidualna i grupowa dla dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic i klubu profilaktyki środowiskowej a także dla ich rodziców w miarę zaistnienia takiej potrzeby,
- zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów,
- tworzenie oferty pomocy dla osób niesłyszących pijących problemowo,
- wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej,
- zapobieganie problemom wynikającym z picia przez osoby starsze.

- 3. Kontynuowanie merytorycznej współpracy i wspieranie finansowe działań klubów/punktów konsultacyjnych/placówek/poradni w której prowadzone są wszelkiego rodzaju terapie w tym z Poradnią Leczenia Uzależnień w Kartuzach, Klubem Abstynenta NOVUM w Kartuzach, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne „Kaszuby” Sp. z o. o. w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Ośrodkiem Terapii i Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnionych w Żukowie , Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin przy CIK w Kartuzach, Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych przy Klubie Abstynenta NOVUM w Kartuzach, Szkoła Rodzenia przy PCZ Kartuzy, innymi placówkami leczenia uzależnień.**

Wspieranie finansowe w zakresie zakupu sprzętu, wyposażenia i modernizacji w/w instytucji oraz w miarę potrzeby utworzenie nowej placówki.

W zależności od przedmiotu finansowania Gmina może przekazywać podmiotom leczniczym środki finansowe na podstawie dwóch przepisów ustaw:

- 1. Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej, lub**
- 2. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**

Metody i sposoby realizacji:

- kierowanie osób nadużywających alkoholu lub środków psychoaktywnych (po odbyciu rozmów motywujących) na terapie i leczenie odwykowe,
- bieżące monitorowanie usług medycznych i terapeutycznych świadczonych dla pacjentów z terenu gminy Kartuzy,
- uczestnictwo członków GKRPA i Pełnomocnika w szkoleniach, naradach i konferencjach organizowanych przez wyspecjalizowane instytucje,
- systematyczne doposażenie w czasopisma specjalistyczne i materiały edukacyjne, prowadzenie działań informacyjnych,
- dofinansowanie wynagrodzenia dla psychologa i terapeutów, gospodarza Klubu itp
- edukacja zdrowotna obejmująca zagadnienia z zakresu profilaktyki, promocji zdrowego stylu życia, szkolenia itp.
- opracowanie wspólnych analiz i diagnoz z zakresu zagrożeń alkoholem i środkami psychoaktywnymi,
- wspieranie finansowe placówek leczenia uzależnień w celu zapewnienia realizacji efektywnych programów psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia ,
- doposażenie placówek lecznictwa odwykowego, punktów konsultacyjnych, klubów itp,
- dofinansowanie programów rehabilitacji dla osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia.

ZADANIE II

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą.

CEL: zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego związanych z nadużywaniem alkoholu oraz środków psychoaktywnych i stosowaniem przemocy wobec członków rodzin.

1. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach zgodnie z przyjętą procedurą postępowania wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz lokalnym systemem pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i przemocą.

Metody i sposoby realizacji:

- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu i stosowania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie rodzinnych wywiadów środowiskowych dot. nadużywania alkoholu i przemocy w rodzinie,
- zbieranie dodatkowych informacji na temat zgłoszonych problemów (policja, pedagodzy szkolni, kuratorzy sądowi, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie),
- ułożenie planu pomocy członkom rodziny (dorosłym i dzieciom) dotkniętych przemocą i podjęcie działań interwencyjnych,
- szkolenia dotyczące współpracy służb i instytucji, zwłaszcza związanych z wdrażaniem procedur interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie,
- badania lokalne i ekspertyzy na temat zjawiska przemocy domowej,
- wspieranie działalności zespołu interdyscyplinarnego, którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie , dofinansowanie szkoleń, konferencji itp.
- podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:
 - organizowanie i finansowanie szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie oraz konsekwencji jej doznawania, funkcjonowania osób doznających przemocy i stosujących przemoc;
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, w szczególności motywowania klientów do zmiany mającej na celu poprawę sytuacji w rodzinie i zatrzymanie przemocy;
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury Niebieskiej Karty), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy w rodzinie;
 - opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych nt. psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do profesjonalistów.
- prowadzenie działalności edukacyjnej służącej zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym,
- zawiadamianie Prokuratury o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną.

2. realizację programów wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją, wykluczeniem społecznym oraz osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny oraz uzależnień behawioralnych (świetlice, kluby dla dzieci i młodzieży świadczące pomoc psychologiczną, opiekuńczo-wychowawczą, socjoterapeutyczną i wsparcia dziennego).
3. doskonalenie kompetencji z zakresu wiedzy dotyczącej zagrożenia używania środków psychoaktywnych oraz umiejętności i podejmowania działań profilaktycznych przez członków GKRPA,
4. prowadzenie i finansowanie w szkołach programu przeciwdziałania przemocy poprzez edukację rodziców w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych, warsztaty dla dzieci, przedstawienia teatralne itp,
5. w celu wspierania zatrudnienia socjalnego finansowanie warsztatów dla osób uzależnionych od alkoholu oraz środków psychoaktywnych z terenu gminy Kartuzy, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego a także wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej,
6. realizacja programów profilaktycznych i organizacja działań na rzecz dzieci i młodzieży oraz innych członków rodziny w placówkach oświatowo- wychowawczych o charakterze edukacyjnym i aktywizującym, zapobiegających kontaktom tych grup z środkami psychoaktywnymi i z alkoholem, kształtujących postawy prozdrowotne, rozwijające korzystne z punktu widzenia profilaktyki umiejętności psychologiczne, takie jak asertywność, podejmowanie decyzji, pomoc innym itp.
7. tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie- dorosłym oraz dzieciom- oferujących kompleksową i długofalową pomoc psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną, medyczną itp,
8. wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doznających przemoc w rodzinie,
9. zapewnienia dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem przemocy - dorosłymi i dziećmi.

ZADANIE III

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych.

CEL: opóźnienie pierwszej inicjacji alkoholowej i zmniejszenie ilości oraz częstotliwości spożywanego alkoholu oraz środków psychoaktywnych wpływających na psychikę człowieka.

1. Profilaktyczno- edukacyjne imprezy masowe dla mieszkańców Gminy Kartuzy.

Metody i sposoby realizacji:

- współorganizowanie i dofinansowanie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych- festynów, pikników, itp., inicjowanych przez stowarzyszenia, parafie, sołectwa, kluby sportowe, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, instytucje kultury, urząd, itd.
- aktywny udział w powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- prowadzenie medialnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie Gminy Kartuzy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: informator GKRPA, informacje dla prasy itp.,
- udział Gminy Kartuzy w projektach proponowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- współpraca z Komendą Powiatową Policji w Kartuzach w celu zwiększenia liczby kontroli kierowców pod względem trzeźwości , naruszenia przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, inicjowanie działań na rzecz częstszego podejmowania interwencji przez policję w sytuacji spożywania alkoholu w miejscach publicznych, zwiększenie liczby patroli, wspieranie finansowe prowadzonych działaniach profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży w szkołach oraz wśród mieszkańców Gminy Kartuzy(zakup opasek, kamizelek odblaskowych itp)
- realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych jako elementu oddziaływań profilaktycznych,
- propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia,
- opracowanie i dystrybucja materiałów reklamujących zdrowy styl życia,
- organizowanie imprez trzeźwościowych,
- prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży / wspieranie finansowe kółek zainteresowań o tematyce zdrowego i aktywnego prowadzenia stylu życia, zajęć profilaktycznych, pikników szkolnych, konkursów o tematyce uzależnień i zachowań ryzykownych),
- realizacja zajęć profilaktyczno-edukacyjnych (jeżeli odbywają się w ramach pozalekcyjnych , pozaetatowych obowiązków nauczycieli) np. poprzez szkolenia i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli czy realizatorów programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA
- nawiązanie kontaktu policja - szkoły w celu prowadzenia cyklu zajęć profilaktycznych poświęconych bezpieczeństwu komunikacyjnemu ze szczególnym uwzględnieniem wypracowania właściwych zachowań i postaw wobec osób i sytuacji z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego,
- przeciwdziałanie nietrzeźwości w miejscach publicznych poprzez podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli służb kontaktujących się z osobami nietrzeźwymi np. policji, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego, pracowników socjalnych - szkolenia itp.

2. Realizacja profilaktyki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych na terenie Gminy Kartuzy, odpowiadającej standardom wyznaczonym przez nowoczesne technologie profilaktyczne.

Metody i sposoby realizacji:

- profesjonalne przygotowanie programów profilaktycznych i jego realizatorów,
- podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonym dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży upijającej się,
- wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez szkoły podstawowe, gimnazjalne, skierowane do grup rówieśniczych,
- dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, którzy deklarują gotowość podjęcia pracy profilaktycznej z dziećmi lub młodzieżą i aktualnie są zatrudnieni w placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych.
- organizowanie imprez profilaktycznych dla młodzieży,
- realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zapewnienie osobom prowadzącym zajęcia szkoleń z zakresu znajomości strategii profilaktycznych, zasad pracy z młodzieżą z grup ryzyka i sytuacji psychologicznej dziecka w rodzinie alkoholowej.

2. Kontynuowanie zajęć socjoterapeutycznych z zakresu profilaktyki i edukacji.

Metody i sposoby realizacji:

- zorganizowanie szkoleń dla opiekunów świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych oraz dzieci i młodzieży
- prowadzenie zajęć w świetlicach dla dzieci i młodzieży (wynagrodzenie opiekunów, dożywianie, bieżąca działalność itp.)
- pomoc w zorganizowaniu wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży ze świetlic itp.
- dostosowanie programu i czasu pracy świetlic do potrzeb środowiska lokalnego,
- prowadzenie zajęć w Klubie Ełło w Kartuzach z zakresu profilaktyki i szeroko rozumianej edukacji jak też wskazywanie elementów spędzania czasu wolnego bez uzależnień, wskazywanie zdrowego stylu życia.

ZADANIE IV

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

CEL: zmniejszenie naruszeń prawa na rynku alkoholowym

Metody i sposoby realizacji:

- opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem zgodności z uchwałami Rady Miejskiej dot. limitu sprzedaży i ich lokalizacji, oraz dostosowania do potrzeb ograniczenia dostępności alkoholu określonych w Programie,
- zorganizowanie szkolenia na temat ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia dla sprzedawców napojów alkoholowych, właścicieli sklepów i zakładów gastronomicznych,
- podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach naruszenia przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych, w szczególności reklamy skierowanej do młodzieży,
- podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim oraz na kredyt lub pod zastaw.

ZADANIE V

Współpraca z innymi podmiotami

Metody i sposoby realizacji:

- współpraca z mediami w zakresie przekazywania informacji o prowadzonych działaniach i realizowanych przedsięwzięciach (prasa, Internet, itp.),
- współpraca z innymi podmiotami w zakresie realizacji działań i przedsięwzięć ujętych w Programie (rady sołeckie, parafie z terenu Gminy Kartuzy, Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach, Poradnia Pedagogiczno- Psychologiczna w Kartuzach, Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach, Sąd Rejonowy w Kartuzach, Prokuratura Rejonowa w Kartuzach, placówki zdrowia, Poradnia Leczenia Uzależnień w Kartuzach, placówki oświatowo- wychowawcze, pedagodzy szkolni, wolontariat oraz ościenne Komisje) itp
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień w postaci:
 - a. organizacji na terenie Gminy Kartuzy półkolonii letnich dla dzieci i młodzieży zamieszkujących Gminę Kartuzy
 - b. organizacji na terenie Gminy Kartuzy zajęć sportowo- rekreacyjnych i kulturalno- edukacyjnych oraz czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkujących Gminę Kartuzy z realizacją programu profilaktycznego, opiekuńczo- wychowawczego i socjoterapeutycznego
 - c. organizacji zajęć rozwijających zainteresowania muzyczne mieszkańców Gminy Kartuzy, stanowiących alternatywę dla zachowań ryzykownych
 - d. organizacji imprez plenerowych na terenie Gminy Kartuzy , których celem jest profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia wśród mieszkańców Gminy Kartuzy
 - e. wdrażania do prawidłowych nawyków, odpowiedzialnego stylu życia - szkoły dobrego rodzica, szkoła rodzenia,
 - f. edukacja przedstawicieli różnorodnych grup zawodowych,
 - g. budowanie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, także w ramach porozumień z innymi samorządami lokalnymi czy współpracy z samorządem województwa,

- h. wdrażanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, w szczególności wspieranie lekarzy pierwszego kontaktu w stosowaniu metod wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec ww. osób,
- i. finansowanie szkoleń dla personelu medycznego - lekarzy i pielęgniarek w obszarze wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- j. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej w Ostrzycach i Garczu.

ZADANIE VII

Zapewnienie działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kartuzach jest organem opiniującym, inicjującym i nadzorującym wykonanie działań ujętych w niniejszym **PROGRAMIE**.

2. Członkom Komisji przysługuje:

zryczałtowane wynagrodzenie za udział w pracach Komisji , według stawek określonych niżej (brutto):

- dla sekretarza komisji - 400 zł
- dla pozostałych członków -- 360 zł

Członek Komisji traci prawo do części wynagrodzenia za każdą nieobecność na posiedzeniu Komisji.

Wysokość potrąceń wynosi 50 % kwoty wynagrodzenia ustalonego według zasad określonych wyżej.

Potwierdzeniem obecności na posiedzeniu Komisji jest podpis złożony na liście obecności.

Potrącenie nie ma zastosowania w wypadku nieobecności wynikającej:

- z choroby potwierdzonej zwolnieniem lekarskim,
- z udziału w pogrzebie małżonka, dziecka, ojca, matki, ojczyma, macochy, siostry, brata, teścia , teściowej, babki, dziadka oraz osoby pozostającej na utrzymaniu lub pod bezpośrednią opieką,
- z wezwania do osobistego stawienia się przed właściwymi urzędami, sądami, organami prokuratury, policji

Przewodniczący Komisji pełni jednocześnie funkcję Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień, jego wynagrodzenie ustala Burmistrz Kartuz.

Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży odbytych w związku z realizacją zadań Komisji.

ZADANIE VII

Finansowanie PROGRAMU

1. Środki na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy na rok 2019 pochodzić mogą z następujących źródeł:

- z budżetu gminy z przeznaczeniem na realizację zadań własnych Gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz kwot pochodzących z wpłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
- ze środków uzyskanych od innych jednostek samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych porozumień,
- ze środków uzyskanych w konkursach ogłoszonych przez inne instytucje.

2. Środki na realizację działań (zadań) z zakresu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii planuje się w wysokości **641.000 zł, w tym na rzecz:**

- Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w kwocie **541.000 zł;**
- Przeciwdziałania Narkomanii w kwocie **70.000 zł**

3. Środki na realizację działań (zadań) określonych w punkcie 2 są zależne od wysokości kwoty wpływów z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2019r.

ZADANIE VIII

Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Kartuzy wobec skutków nadużywania napoi alkoholowych oraz nadużywania środków psychoaktywnych.
2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcją dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne .
3. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

PODSUMOWANIE

Przystępując do opracowania gminnego **PROGRAMU** konieczne było uświadomienie sobie, że problemy związane z alkoholem oraz środkami psychoaktywnymi dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody (społeczne , zdrowotne, ekonomiczne) zarówno te współmierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne (cierpienie i ból).

Należy zdawać sobie sprawę z tego, że szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny.

Dlatego „ polityka z zakresu uzależnień powinna obchodzić wszystkich”, należy ją wciąż doskonalić i rozwijać tak , aby środowisko rodzinne , lokalne i zawodowe było wolne od negatywnych konsekwencji picia alkoholu, nadużywania środków psychoaktywnych, stosowania przemocy, agresji itp.

Na Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, spoczywa merytoryczna odpowiedzialność za niniejszy **PROGRAM** , nadzór nad realizacją ujętych w nim zadań i nad

prawidłowym wykorzystywaniem przyznanych środków finansowych sprawować będzie Pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i uzależnień .

Jak wynika z niniejszego **PROGRAMU**, zasięg problemów alkoholowych jest rzeczywiście rozległy, a realne rezultaty mogą przynieść jedynie działania kompleksowe, zaplanowane na szerszą skalę, przy założeniu zaangażowania się w działania profilaktyczne i naprawcze szerokiego kręgu instytucji, zarówno o charakterze administracyjnym, jak i placówek służby zdrowia, a także organizacji pozarządowych, wyspecjalizowanych w świadczeniu usług określonego rodzaju lub opartych na wolontariacie.

Drogą wiodącą do osiągnięcia celów wskazanych w niniejszym **Programie** jest ich konsekwentna realizacja i konieczność prowadzenia na szeroką skalę działań wynikających z realnie istniejących potrzeb w tym zakresie.

Jako motto niniejszego **PROGRAMU** możemy przyjąć stwierdzenie:

Czasami poszukujemy rozwiązań gdzieś daleko, nie wiedząc, że mamy je w zasięgu ręki.

Opracowanie: Henryka Wolska

UZASADNIENIE

Konieczność uchwalenia przez Radę Miejską w Kartuzach niniejszego **PROGRAMU** wynika wprost z art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2018 r. poz.2137), oraz art.10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2018r. poz. 1030).

Przewiduje się, że środki finansowe pozyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pokryją koszty realizacji wszystkich wymienionych w projekcie **PROGRAMU** zadań zaplanowanych na rok 2019.

Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kartuzy jest Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień oraz podmioty wymienione w **PROGRAMIE** z nim współpracujące.

Zadania ujęte w **Programie** zostaną wykonane poprzez współpracę z następującymi podmiotami: samodzielne publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, indywidualne i grupowe praktyki lekarskie, osoby fizyczne legitymujące się posiadaniem kwalifikacji do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w określonym zakresie, policję, sąd, prokuraturę, jednostki gminne, organizacje pozarządowe itp.

W związku z powyższym kompetencją Rady Miejskiej jest uchwalenie przedłożonego w załączeniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kartuzy na rok 2019, celem realizacji zadań w nim zawartych.